سیر تحصیلی و عوامل مرتبط با وضعیت تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در یک دوره ۱۰ ساله (۱۳۷۲ الی ۱۳۸۱)

سینا حقانی‌فر*، علی‌اکبر مقدم‌نیا، احسان موعودی، مینا مطلب‌نژاد، سپیده رضاپور، حکیمه قربانی

چکیده

مقدمه: امروزه ارتقای کیفی تحصیلات عالی رشته‌های علوم پزشکی یکی از ملزومات تربیت پزشکان حاذق به منظور بهبود سطح بهداشت جامعه است و در این میان ارزیابی به عنوان یک ابزار مؤثر جهت بررسی سیستم‌های آموزشی به طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد. هدف این مطالعه بررسی سیر تحصیلی ده ساله دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل و عوامل مرتبط با روند تحصیلی دانشجویان است.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی- مقطعی، وضعیت تحصیلی فارغ‌التحصیلان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل(که صرفاً با استفاده از سهمیه مناطق از سال‌های ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۸۱ از طریق کنکور سراسری در دانشکده دندانپزشکی بابل پذیرفته و فارغ‌التحصیل شده بودند)، بررسی شد. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه‌ای در خصوص سن، جنسیت، وضعیت تأهل، وضعیت سکونت، فاصله زمانی بین اخذ دیپلم تا قبولی در دانشگاه، معدل دیپلم، معدل دروس علوم پایه، نمره آزمون جامع علوم پایه و معدل دروس علوم بالینی هر یک از دانشجویان اخذ و با استفاده از تست‌های آماری ANOVA و t-test مورد آنالیز قرار گرفت.

نتایج: از ۱۷۰ دانشجوی دندانپزشکی واجد شرایط ۱۱۱ نفر (۶۵ درصد) دختر، ۱۰۵ نفر (۶۲ درصد) مجرد همچنین ۷۶ نفر (۴۵ درصد) بومی بودند. در دختران میانگین معدل دروس علوم پایه (۱/۰۴±۱۵/۳۸) و نمره آزمون علوم پایه(۲۱/۰۸±۱۴۰) به طور معناداری بیشتر از نمرات دانشجویان پسر بود ($\alpha\leq$۰/۰۵). تفاوت معناداری در روند تحصیلی دانشجویان بر حسب وضعیت تاهل و محل سکونت ایشان مشاهده نگردید. همچنین میانگین معدل دروس علوم پایه دانشجویانی که بلافاصله بعد از اخذ دیپلم در دانشگاه پذیرفته شدند (۲/۴۳±۱۵/۸۶) بالاتر از سایر گروه‌ها بود. میانگین نمره آزمون علوم پایه(۱۹/۴۵±۱۴۶) این گروه از دانشجویان نیز به طور معناداری از سایر گروه‌ها بالاتر بود (F=۱۰/۱۲۰، $P\leq$۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: با توجه به افت تحصیلی در سال‌های اولیه ورود به دانشگاه در افرادی که دو سال یا بیشتر وقفه تحصیلی داشته‌اند، بایستی به دنبال راه‌کاری جهت کاهش فاصله زمانی بین اخذ دیپلم و قبولی در دانشگاه بود، همچنین در سال‌های ابتدایی تحصیل در دانشگاه به علت افت بیشتر تحصیلی در دانشجویان پسر، انگیزه مطالعه را در ایشان را تقویت نمود.

واژه‌های کلیدی: تحصیلات دانشگاهی، دانشجویان، دندانپزشکی، جنسیت، وضعیت تأهل

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ مهر ۱۳۹۱؛ ۱۲(۷): ۴۸۰ تا ۴۸۷

مقدمه

امروزه ارتقای کیفی تحصیلات عالی رشته‌های علوم

* **نویسنده مسؤول:** دکتر سینا حقانی‌فر (استادیار)، گروه رادیولوژی دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.
dr_haghanifar@yahoo.com
دکتر علی‌اکبر مقدم‌نیا (استاد)، گروه فارماکولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (moghadamnia@yahoo.com)؛ دکتر احسان موعودی (استادیار)، گروه رادیولوژی دهان،فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (ehsan.moudi@gmail.com)؛ دکتر مینا مطلب‌نژاد (دانشیار)، گروه بیماری‌های دهان وتشخیص، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.
(mmotallebnejad@yahoo.com)؛ دکتر سپیده رضاپور، دندانپزشک عمومی (sepid_rezapour@Yahoo.com)؛ دکتر حکیمه قربانی، دستیار تخصصی، گروه رادیولوژی دهان،فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران. (hakimeh_ghorbani62@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله:۹۰/۹/۲۳، تاریخ اصلاحیه: ۹۰/۱۱/۱۶، تاریخ پذیرش: ۹۱/۱/۱۱

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

پزشکی، یکی از ملزومات تربیت پزشکان حاذق به منظور بهبود سطح بهداشت جامعه است. در این میان ارزیابی به عنوان یک ابزار مؤثر جهت بررسی سیستم‌های آموزشی، به طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد. تاریخچه استفاده از آن در ایران به دو دهه می‌رسد. در سال‌های اخیر، تلاش و تمرکز مسؤولان بر آن بوده است، که با ایجاد تغییراتی در نظام آموزش پزشکی، فارغ‌التحصیلان موثری را برای پاسخ‌گویی به نیازهای پزشکی و سلامت جامعه تربیت کنند. از آنجا که فراگیران، یکی از اجزای مهم و اصلی هر سیستم آموزشی هستند، ارتقای سطح دانش و مهارت بالینی این گروه، تأثیر به سزایی در بهبود کیفیت نظام آموزش پزشکی کشوردارد(۱). طبق گفته بقراط «این که چه کسی به عنوان کارآموز پزشکی پذیرفته می‌شود، یک هدف حیاتی برای رؤسای آموزش پزشکی است». دانشجویان ویژگی‌های دموگرافیک و شخصیتی خاص خود را دارند که می‌تواند به عنوان یک عامل مهم، روی عملکرد آنها در دانشگاه تأثیر داشته باشد. عوامل خارجی مانند وضعیت تأهل، شغل دوم و وضعیت سکونت (خوابگاه دانشجویی، منزل پدری، خانه دانشجویی)، نیز بر عملکرد دانشجویان طی دوره تحصیل مؤثر است(۲). در این بین برخی عواملوجود دارد که بررسی آنها، بیانگر توانایی دانشجو در اتمام موفقیت‌آمیز دوره تحصیلات دانشگاهی است. این عوامل عبارتند: معدل دیپلم، فاصله زمانی بین اتمام دوره دبیرستان و قبولی در دانشگاه، معدل درس‌های علوم پایه و نمره آزمون جامع علوم پایه(۳).

بررسی عوامل یاد شده، می‌تواند نشان‌دهنده چگونگی روند تحصیلی دانشجویان در دوره تحصیلات عالی در دانشگاه باشد. این بررسی و ارزشیابی وضعیت تحصیلی دانشجویان در مقام مقایسه با سایرین، می‌تواند علاوه بر تعیین مهم‌ترین عوامل اثرگذار، در تدوین برنامه‌های آموزشی بهتر و ارتقای کیفیت آموزشی نیز مؤثر باشد(٤). بدین ترتیب، شاید بتوان از افت تحصیلی (Academic Attrition)، که یکی از معضلات نظام آموزشی است و موجب به هدر رفتن بسیاری از منابع می‌شود، جلوگیری کرد، ودر نهایت نیروی آموزش دیده و کارآمد را به جامعه عرضه نمود. نتایج مطالعه یوسفی و سعیدی نشان داد که دانشجویان دختر، مجرد و جوان‌تر، از میانگین نمرات بهتری برخوردار بودند(۵). در مطالعه رودباری و شریعتی نیز سکونت در خوابگاه، مردودی در امتحان علوم پایه را به طور معناداری افزایش می‌دهد(٦). نتایج مطالعه مطلب‌نژاد و همکاران، روند رو به رشدی را در پیشرفت تحصیلی دانشجویان ورودی ٧٦-٧٢ نشان می‌دهد(۷). فرهادی و همکاران در مطالعه خود، افت تحصیلی بیشتری را در بین دانشجویان مذکر و دانشجویان متأهل گزارش نمودند(۸). انجام چنین مطالعاتی سبب روشن شدن وضعیت آموزشی در گروه‌های مختلف دانشجویان در رشته‌های علوم پزشکی از جمله دندانپزشکی می‌گردد. ره‌آورد این گونه مطالعات، مشخص شدن کاستی‌ها و دستیابی به راه‌کارهایی برای بهبود و ارتقای روند آموزشی در این رشته‌هاست. با توجه به این که در مورد چگونگی سیر تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی در ایران، و همچنین درمورد ارزیابی عملکرد دانشکده دندانپزشکی بابل، مطالعه‌ای یافت نشد، این مطالعه با هدف بررسی سیر تحصیلی و عوامل مرتبط با وضعیت تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در یک دوره ۱۰ ساله (۱۳۷۲ الی ۱۳۸۱) انجام گرفت.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی مقطعی، در یک دوره ده ساله فارغ‌التحصیلان دوره دکترای دندانپزشکی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام گرفت. به این منظور تعداد ۱۷۰ نفر وارد مطالعه شدند. معیار ورود به مطالعه عبارت بود از: دانشجویان دکترای دندانپزشکی که از طریق آزمون کنکور سراسری با استفاده از سهمیه مناطق (۱و۲و۳) از سال ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۸۱ به دانشکده

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

دندانپزشکی بابل وارد و فارغ‌التحصیل شده بودند. دانشجویانی که دو ترم از تحصیلات خودرا در دیگر دانشگاه‌های علوم پزشکی گذرانده بودند، دانشجویان با سابقه کار بهداشت کاری دهان و دندان که با روش‌هایی غیر از کنکور سراسری وارد دوره دکتری دندانپزشکی شده بودند، دانشجویان فارغ‌التحصیل خارج از کشور که جهت طی دوره تکمیلی وارد دانشکده دندانپزشکی بابل شده بودند، دانشجویان سایر سهمیه‌ها و همچنین دانشجویان انتقالی و یا میهمان دایم، از مطالعه خارج شدند. اطلاعات از طریق بررسی مستندات و توسط یک فرم، جمع‌آوری گردید. فرم جمع آوری اطلاعات شامل مشخصات جمعیت شناختی سن، جنس، سال ورودی، وضعیت تأهل، وضعیت سکونت، فاصله زمانی بین اتمام دوره دبیرستان تا قبولی در دانشگاه، معدل دیپلم، معدل دروس علوم پایه، نمره آزمون جامع علوم پایه، معدل دروس علوم بالینی و تعداد واحدهای مردودی بود. اطلاعات فوق از طریق پرونده آموزشی دانشجویان و با تأیید معاونت آموزشی دانشکده، به طور کاملاً محرمانه جمع‌آوری شد. اطلاعات به دست آمده با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS-16 و آزمون‌های آماری t-test (برای مقایسه معدل و نمرات در دو گروه دختر و پسر) و ANOVA (برای مقایسه معدل دانشجویان در سال‌ها و مناطق مختلف) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

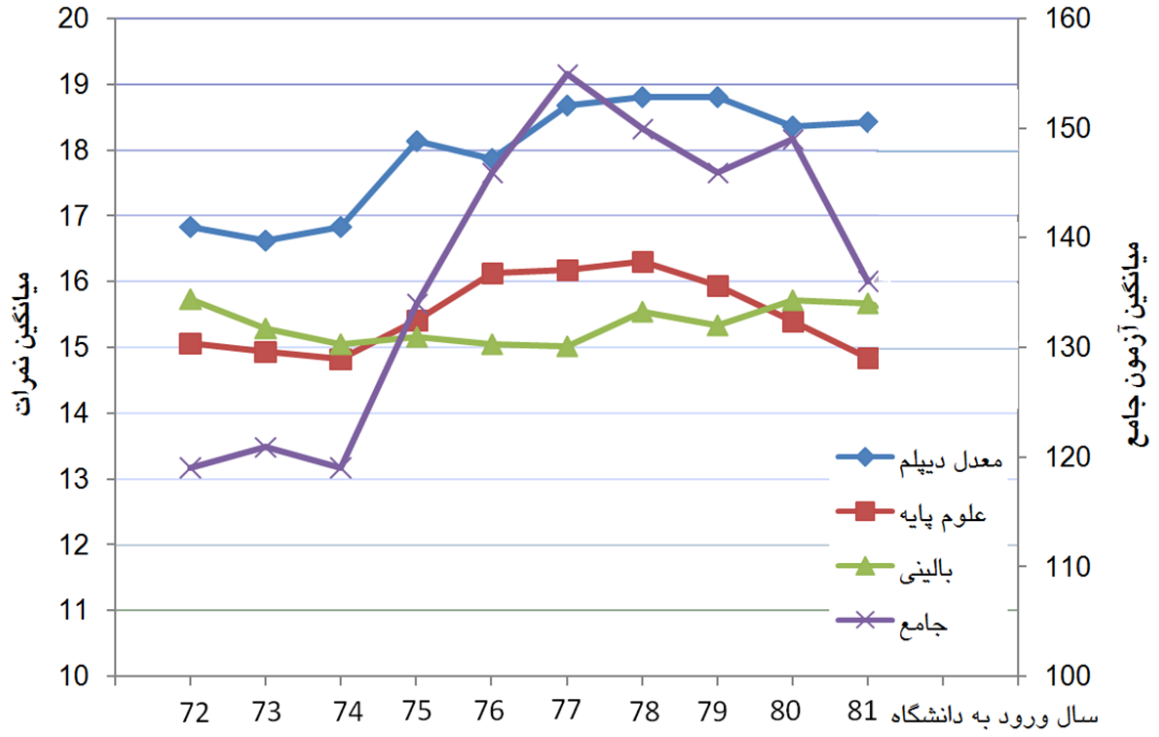
نتایج

در این مطالعه سیر تحصیلی ۱۷۰ دانشجوی دندانپزشکی سهمیه مناطق ورودی ۸۱-۷۲ مورد بررسی قرار گرفت. از این دانشجویان ۱۱۱ نفر (٦٥ درصد) زن و ٥٩ نفر (٣٥ درصد) مرد بودند. در کل افراد مورد بررسی ۱۰۵ نفر (٦٢ درصد) مجرد و ٦٥ نفر (٣٨ درصد) متأهل بودند. (کسانی که قبل از ورود به دانشگاه و در سال‌های اولیه تحصیل متأهل شدند به عنوان متأهل در نظر گرفته شدند.) همچنین ٧٦ نفر (٤٥ درصد) بومی و ٩٤ نفر (٥٥ درصد) غیر بومی بودند. از بین این دانشجویان ٦٢ نفر(٣٦ درصد) بعد از گرفتن دیپلم، بلافاصله در دانشگاه قبول شدند و ٩٤ نفر (٥٥ درصد) حداکثر تا ٢ سال بعد از دیپلم قبول شدند. و در ١٤ نفر (٩ درصد) فاصله بین گرفتن دیپلم و قبولی در دانشگاه بیشتر از ٢ سال بود.

جدول ۱: مقایسه میانگین نمرات دیپلم، دروس علوم پایه و امتحان جامع علوم پایه و دروس بالینی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل در یک دوره ده ساله (۱۳۷۲ الی ۱۳۸۱)

سال ورودی	میانگین معدل دیپلم (از ۲۰)	میانگین معدل علوم پایه (از ۲۰)	میانگین نمره آزمون جامع علوم پایه (از ۲۰۰)	میانگین معدل دروس بالینی (از ۲۰)
ورودی۸۱	۱۸/٤۳±۱/۱۳	۱٤/۸٤±۱/۳۱	۱۳٦±۱٥/٥۰	۱٥/٦۸±۰/۸۰
ورودی۸۰	۱۸/۳۷±۱/۷۱	۱٥/٤۱±۱/۲٦	۱٤۹±۲٥/٥٥	۱٥/۷۲±۱/۳۰
ورودی۷۹	۱۸/۸۱±۰/۹۳	۱٥/۹٥±۱/۳۰	۱٤٦±۱٦/٤۸	۱٥/۳٤±۰/۹٤
ورودی۷۸	۱۸/۸۱±۱/٥٦	۱٦/۳۱±۱/۱۰	۱٥۰±۲۱/۰۳	۱٥/٥٥±۱/۱۷
ورودی ۷۷	۱۸/٦۸±۱/٤۰	۱٦/۱۸±۰/۷۸	۱٥٥±۱٤/۱٥	۱٥/۰۲±۰/٥٦
ورودی۷٦	۱۷/۸۷±۰/۷٤	۱٦/۱۳±۱/٤٤	۱٤٦±۱٥/۰۸	۱٥/۰٥±۱/۰۹
ورودی۷٥	۱۸/۱٤±۱/۰۰	۱٥/٤۲±۱/۹۲	۱۳٤±۱٥/٤۷	۱٥/۱٦±۱/۰۸
ورودی۷٤	۱٦/۸۳±۱/۳٤	۱٤/۸۳±۱/۱٥	۱۱۹±۱۲/٦۱	۱٥/۰٦±۱/۰٦
ورودی۷۳	۱٦/٦۳±۱/٤۷	۱٤/۹٤±۱/٤۱	۱۲۱±۱٤/۱٤	۱٥/۲۹±۱/۱٤
ورودی ۷۲	۱٦/۸۳±۱/٥۰	۱٥/۰۷±۱/۳۸	۱۱۹±۱۹/٦٥	۱٥/۷۳±۰/۷٥

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

نمودار ۱: روند تغییرات میانگین‌های معدل دیپلم، علوم پایه، دروس بالینی، و نمره جامع علوم پایه در دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۸۱

میانگین معدل دیپلم، میانگین معدل دروس علوم پایه، میانگین نمرات علوم پایه و میانگین معدل دروس مقطع بالینی به تفکیک سال ورودی در جدول ۱ آمده است. در طی این ۱۰ سال نمرات آزمون علوم پایه دانشجویان روند صعودی داشته هر چند که بالاترین نمرات مربوط به دانشجویان ورودی ۷۷ بوده است. میانگین معدل دروس مقطع بالینی نیز در طی این ۱۰ سال تغییراتی داشته ولی این تغییرات قابل توجه نبوده و در کل معدل دانشجویان در این مقطع بین ۱۵ تا ۱۶ بوده است. نمودار ۱ نمای کلی از وضعیت تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی ورودی ۷۲ الی ۸۱ را نشان می‌دهد.

آزمون آماری تی نشان داد که میانگین معدل دروس علوم پایه و میانگین نمره آزمون علوم پایه در دختران به طور معناداری بیشتر از پسران بوده است ($t=۲/۰۸۳$, $p=۰/۰۳۹$). بر اساس همین آزمون، میانگین معدل دروس مقطع بالینی در پسران بیشتر از دختران بود که این تفاوت، از لحاظ آماری معنادار نبود. آزمون تی همچنین تفاوت آماری معناداری در میانگین معدل دروس علوم پایه و بالینی و میانگین نمره آزمون علوم پایه، بر حسب وضعیت تأهل و محل سکونت دانشجویان، نشان نداد (جدول ۲).

بر طبق نتایج میانگین معدل دروس علوم پایه، دانشجویانی که بلافاصله بعد از دیپلم در دانشگاه پذیرفته شدند بالاتر از دو گروه دیگر بود اما این اختلاف تنها با دانشجویان با فاصله زمانی دیپلم تا قبولی در دانشگاه بیشتر از ۲ سال، معنادار بود. بر طبق نتایج میانگین معدل دروس علوم پایه دانشجویانی که بلافاصله بعد از دیپلم در دانشگاه پذیرفته شدند بالاتر از دو گروه دیگر بود اما این اختلاف تنها با دانشجویان با فاصله زمانی دیپلم تا قبولی در دانشگاه بیشتر از ۲ سال، معنادار بود($F=۳/۴۰۲$ و $p\geq۰/۰۳۵$).

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نمرات علوم پایه و بالینی و آزمون علوم پایه به تفکیک جنسیت، وضعیت تأهل و سکونت در بررسی ۱۰ ساله سیر تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی بابل ورودی سال ۸۱-۱۳۷۲

		دروس بالینی (از ۲۰)		آزمون علوم پایه (از ۲۰۰)		دروس علوم پایه (از ۲۰)	
جنسیت	زن	۱۵/۶۹±۱/۹۹	P=۰/۰۳۹	۱۴۰±۲۱/۰۸	P=۰/۰۳۹	۱۵/۳۸±۱/۰۴	NS*
	مرد	۱۵/۱۱±۱/۵۴	t=۲/۰۸۳	۱۳۴±۱۶/۳۹	t=۲/۰۸۳	۱۵/۵۲±۰/۹۹	
وضعیت تأهل	مجرد	۱۵/۵۹±۱/۳۳	NS	۱۳۶±۲۰/۱۸	NS	۱۵/۳۸±۰/۹۹	NS
	متأهل	۱۵/۳۳±۲/۵۰		۱۴۱±۱۸/۷۹		۱۵/۵۱±۱/۰۷	
وضعیت سکونت	بومی	۱/۳۹±۱۵/۶۸±	NS	۱۴۰±۲۰/۷۵	NS	۱۵/۴۲±۱/۰۴	NS
	ساکن خوابگاه	۱۵/۳۴±۲/۱۶		۱۳۷±۱۸/۸۹		۱۵/۴۴±۱/۰۱	

* تفاوت به لحاظ آماری معنادار نبود.

همچنین میانگین نمره آزمون علوم پایه دانشجویانی که بلافاصله بعد از دیپلم در دانشگاه پذیرفته شدند نسبت به ۲ گروه دیگر به صورت معناداری بالا تر بود (p≤۰/۰۰۱، F=۱۰/۱۲۰). اما در میانگین معدل دروس مقطع بالینی اختلاف آماری معناداری بین این ۳ گروه مشاهده نشد(جدول ۳).

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار نمرات علوم پایه، بالینی وآزمون علوم پایه به تفکیک فاصله زمانی دیپلم تا قبولی در دانشگاه در بررسی ۱۰ ساله سیر تحصیلی دانشجویان دندانپزشکی بابل ورودی سال ۸۱-۱۳۷۲

		دروس علوم پایه (از ۲۰)	آزمون علوم پایه(از ۲۰۰)	دروس بالینی(از ۲۰)
فاصله زمانی دیپلم تا قبولی در دانشگاه	بلافاصله	۱۵/۸۶±۲/۴۳	۱۴۶±۱۹/۴۵	۱۵/۲۲±۱/۱۷
	تا ۲سال	۱۵/۴۰±۱/۴۱	۱۳۵±۲۳/۱۳	۱۵/۵۳±۰/۹۴
	بیش از ۲سال	۱۴/۵۰±۱/۵۱	۱۲۶±۱۹/۸۳	۱۵/۶۸±۰/۹۲

بحث

این مطالعه به بررسی سیر تحصیلی و عوامل احتمالی موثر بر آن، در دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل طی یک دوره ۱۰ ساله پرداخته است.

نتایج این مطالعه نشان داد که با گذشت زمان میانگین معدل دیپلم دانشجویان ورودی نسبت به گذشته روند صعودی داشته است، که این افزایش می‌تواند به علت تغییر نظام آموزشی دوره متوسطه بوده باشد، و یا این که افرادی با نمرات بالاتر علاقمند به ورود به رشته دندانپزشکی شده‌اند.

میانگین معدل دروس علوم پایه دانشجویان ظرف ۱۰سال مطالعه، از این روند تبعیت نکرده، و از ورودی تا ۸۱ سیر نزولی پیدا کرده است. این تغییر ممکن است به علت تغییرات کوریکولوم آموزشی، که از سال ۷۹ به بعد از سوی شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت بهداشت اعمال شده است، باشد. روند مشاهده شده در میانگین معدل

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

دروس علوم پایه طی ده سال، در میانگین نمرات آزمون جامع علوم پایه نیز مشاهده می‌گردد، که با توجه به متفاوت بودن منبع طراحی سؤال در دروس علوم پایه در دانشگاه و آزمون جامع علوم پایه، که به صورت سراسری است، به نظر می‌رسد؛ مسأله مربوط به سطح معلومات پایه دانشجویان در سال‌های مورد تحقیق باشد. البته این فراز و نشیب طی دوره ده ساله در میانگین معدل علوم پایه و آزمون جامع علوم پایه مشاهده شده و میانگین معدل علوم بالینی طی این دوره دارای سیر نسبتاً یک‌نواختی بوده است. شاید دلیل آن عدم آشنایی کامل دانشجویان با شرایط سال‌های اولیه تحصیل در دانشگاه باشد، که باعث عدم ثبات کافی در روند تحصیل دانشجویان در این مقطع شده است. اما با گذشت سال‌های اولیه تحصیل، دانشجویان از ثبات بیشتری برخوردار شده و سیر تحصیلی‌شان دستخوش تغییرات کمتری می‌گردد.

بر اساس نتایج مطالعه، میانگین معدل دروس علوم پایه و نمرات آزمون علوم پایه در دانشجویان دختر به طور معناداری بالاتر از دانشجویان پسر بوده است. نتایج تحقیق مقدم‌نیا برروی دانشجویان پزشکی ورودی سال ۷۵ دانشگاه علوم پزشکی بابل در این خصوص، مؤید یافته‌های این مطالعه است(۹).

در خصوص وضعیت تأهل هر چند که میانگین معدل دروس علوم پایه در افراد مجرد بیشتر بوده ولی در میانگین نمرات آزمون علوم پایه و میانگین معدل دروس مقطع بالینی وضعیت برعکس شده و در متأهلین بالاتر بوده است، اما این اختلاف معنادار نبوده است. البته در مطالعه فرهادی و همکاران در دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۸٤ مشخص شد که بین وضعیت تأهل و افت تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد(۸). علت این تفاوت ممکن است به دلیل امکانات متفاوت دانشگاهی از قبیل امکانات خوابگاهی بوده باشد و می‌طلبد که در این خصوص تحقیقات بیشتری در سایر دانشگاه‌ها صورت پذیرد.

همچنین در مورد وضعیت سکونت، هر چند که به نظر می‌رسید که وضعیت تحصیلی دانشجویان بومی با توجه به شرایط اسکان و نزدیکی به خانواده بهتر از دانشجویان غیربومی باشد ولی تفاوت بین میانگین معدل دروس علوم پایه و معدل دروس مقطع بالینی دانشجویان بومی و غیر بومی معنادار نبود. در مطالعه‌ای که توسط فرهادی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی لرستان در دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی، در سال ۱۳۸٤ انجام شد نیز ارتباطی بین وضعیت سکونت و افت تحصیلی مشاهده نشد(۸)، که با نتایج مطالعه حاضر مطابقت داشت.

در بررسی فاصله زمانی بین دیپلم تا قبولی در دانشگاه، میانگین معدل دروس علوم پایه و نمرات آزمون علوم پایه در دانشجویانی که بعد از دیپلم بلافاصله به دانشگاه راه پیدا کردند به طور معناداری بیشتر بوده است. اما در دروس مقطع بالینی یک روند معکوس مشاهده شد؛ یعنی کسانی که فاصله زمانی بیشتری از دیپلم تا ورود به دانشگاه داشته‌اند، نمرات بالاتری کسب کرده‌اند. این اختلاف معنادار نبوده است، اما به مطالعات و بررسی‌های بیشتری نیاز دارد.

پیشنهاد می‌شود با توجه به اهمیت ارزیابی در امر آموزش دانشجویان و پایش سیر تحصیلی آنان، بانک اطلاعاتی کاملی تدوین گردد تا عملکرد آموزشی دانشجویان از بدو ورود به دانشکده تا آخرین مراحل تحصیلی ثبت شود، و داده‌های به دست آمده با داده‌های سایر مقاطع مقایسه شود، تا چنانچه کاستی‌هایی در روند آموزشی ایجاد می‌شود، اصلاح گردند.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج مطالعه باید به دنبال راهی بود که حتی‌الامکان وقفه تحصیلی بین دبیرستان تا دانشگاه را کم نمود تا شاهد افت تحصیلی کمتری در سال‌های اولیه

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

تحصیل در دانشگاه در بین دانشجویان باشیم. همچنین با توجه به این که در سال‌های اولیه، دانشجویان دختر در کسب نمرات بالاتر موفق بودند، باید به نحوی انگیزه مطالعه در دانشجویان پسر را در سال‌های ابتدایی ورود به دانشگاه تقویت نمود و مشکلاتی که مانع کسب نمرات بالاتر در آنها می‌شود را با مشاوره و نظارت مؤثر حل کرد. در عین حال با توجه به این که بررسی روند آموزشی یک مسأله پیچیده و چند عاملی است، لازم است مطالعاتی طراحی شوند که به طور هم زمان به بررسی عملکرد اعضا هیأت‌علمی نیز در هر مقطع پرداخته شود.

قدردانی

بر خود لازم می‌دانیم از الطاف و راهنمایی‌های ارزنده مدیر امور آموزشی دانشگاه و همراهی بی‌دریغ کارکنان اداره آموزش دانشگاه و دانشکده دندانپزشکی بابل نهایت تشکر را داشته باشیم.

منابع

1. Yazdani Sh, Hosseinzadeh M. Student Selection Policies. Journal of Medical Education 2005; 7(2): Editorials.
2. Khazaie M, Iranfar Sh, Rezai M, Khajai S. The relatioan of personal and academic characteristics of medical students cohort entered the medical faculty of kermanshah university in 2000 and their performance in the 28th comprehensive exam of basic medical sciences. Journal of Medical Education. 2005; 7(2): 83-8.
3. Jafari F, Goushegir A, Pirasteh A, Fallah N, Yoosefi I. [Survey of effective factors on success of Shahed Medical Faculty Students in the basic science exams (12th to 22nd period)]. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2(0): 31-31. [Persian]
4. Agha M, Noori M. A tool for managerial decision making aligned with quality development. Journal of Medical Education. 2005; 7(2): 77-82.
5. Yousefi Mashoof R, Saeedi Jam M. [Barrasye vazeyate ravande tahsilye daneshjooyane pezeshkye maghtae oloom paye daneshgahe oloom pezeshkye Hamedan dar teye 5 sale tahsili]. Teb & Tazkye. 2002; 11(2): 16-21. [Persian]
6. Roudbari M, Shariati R. [The Role of Students' Educational and Demographic Factors in Basic Sciences Examination in Zahedan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2(1): 27-35. [Persian]
7. Motallebnejad M, Bijani A, Isapour R, Ghanbari M. [Vazeyate ravande tahsilye daneshjooyane reshteye dandanpezeshkye maghtae balinye daneshgahe oloom pezeshkye Babol, Voroodihaye 1372-75]. Journal of Babol University of Medical Sciences. 2003; 5(2): 7-11. [Persian]
8. Farhadi A, Javaheri F, Gholami Y, Farhadi P. [Mizane neshat va ertebate an ba etemad be nafs dar daneshjooyane daneshgahe oloom pezeshkye Lorestan]. The Quarterly Journal of Fundamentals of Mental Health. 2005; 7(25,26): 57-62. [Persian]
9. Moghaddamnia AA. [Yadgiri bar asase tarhe masale dar dares Pharmacology pezeshki]. Teb & Tazkye. 2000; (39): 43-50. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

Factors Related to Academic Achievement of Dental Students in Babol University of Medical Sciences: A Ten Years Trend (1993-2002)

Sina Haghanifar[1], Ali Akbar Moghadamnia[2], Ehsan Moudi[3], Mina Motallebnejad[4], Sepideh Rezapour[5], Hakimeh Ghorbani[6]

Abstract

Introduction: *Qualitative promotion in medical education is one of the prerequisites for training skillful physicians in order to improve the level of community health. Evaluation as an effective tool can be widely used to review educational systems. This study aimed to assess a ten years educational trend of dental students in Babol University of Medical Sciences and the probable related factors.*

Methods: *This descriptive-analytical study was performed on graduate dental students of Babol University of Medical Sciences through 10 years. They were admitted to dental school of Babol through National Entrance Examinations of years 1993 to 2002 and then graduated. Data was collected via questionnaire including age, gender, marital status, accommodation status, time interval between graduation from high school and entering university, diploma grade point average (DGPA), average score of basic science courses, score of comprehensive exam of basic sciences, and the average score of clinical science courses for each student. Data was analyzed using t-test and ANOVA.*

Results: *From 170 eligible dental students, 111 (65%) were female, 105 (62%) were single, and 76 (45%) were citizens of Babol. Mean of the average of basic science courses' scores and the mean score of comprehensive examination of basic sciences among female students was significantly higher than those of male students ($\alpha \leq 0.05$). No significant difference was observed in the student grades considering the students' marital and accommodation status. Moreover, the mean of average scores of basic science courses for students who entered university immediately after getting high school diploma was higher than other groups. In addition, the mean of basic sciences comprehensive exam scores in this group was significantly higher than that of other groups ($p \leq 0.001$).*

Conclusion: *With regard to academic failure in primary years of entering university among students who spent at least 2 years interval between graduation from high school and entrance to university, a strategy should be provided to reduce this time interval. Furthermore, since this academic failure is higher among male students during primary years of higher education, study motivation should be improved in them.*

Keywords: Academic studies, student, dentistry, gender, marital status.

Addresses:

[1] (✉) Assistant Professor, Department of Oral & Maxillofacial Radiology, School of Dentistry, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. E-mail: dr_haghanifar@yahoo.com

[2] Professor, Department of Pharmacology, School of Medicine, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. E-mail: moghadamnia@yahoo.com

[3] Assistant Professor, Department of Oral & Maxillofacial Radiology, School of Dentistry, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. E-mail: ehsan.moudi@gmail.com

[4] Associate Professor, Department of Oral Diagnostic Sciences, School of Dentistry, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. E-mail: mmotallebnejad@yahoo.com

[5] General Dentist, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. E-mail: sepid_rezapour@Yahoo.com

[6] Postgraduate Student, Department of Oral & Maxillofacial Radiology, School of Dentistry, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran. E-mail: hakimeh_ghorbani62@yahoo.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]